

**Suunniteltua ja spontaania toimintaa-
Vuorohoidon pedagogiikka varhaiskasvatuksen
työntekijöiden näkökulmasta**
Soile Lehmonen ja Maarit Viitanen

Varhaiskasvatuksen kandidaatintutkielma
Kevätlukukausi 2021
Kasvatustieteen laitos
Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Lehmonen, Soile ja Viitanen, Maarit. 2021. Suunniteltua ja spontaania toimintaa-Vuorohoidon pedagogiikka varhaiskasvatuksen työntekijöiden näkökulmasta. Varhaiskasvatuksen kandidaatintutkielma. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteenlaitos. 47 sivua.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, miten varhaiskasvatuksen vuorohoidossa suunnitellaan ja toteutetaan pedagogista toimintaa. Pedagogiikalla tarkoitetaan tavoitteellista ja suunnitelmallista toimintaa lasten vahvuudet sekä mielenkiinnon kohteet huomioiden. Kiinnostuksen kohteena oli pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteutus sekä vuorohoidon pedagogiikkaan liittyvät erityispiirteet. Lisäksi tässä tutkimuksessa oltiin kiinnostuneita varhaiskasvatuksen opettajien työajoista sekä siitä, miten vuorohoidon pedagogiikkaa voitaisiin henkilöstön näkökulmasta kehittää toimivammaksi.

Tutkimuksen toteuttamistapa oli laadullinen. Aineisto kerättiin kertaluontoisena Webropol-kyselynä viidestä vuorohoitoyksiköstä eri puolilta Suomea. Kyselyyn vastasi 15 vuorohoidon työntekijää. Tutkimusaineisto analysoitiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla.

Tutkimuksen tulokset osoittivat, että varhaiskasvatuksen opettajat työskentelivät pääosin arkisin kahdessa vuorossa ja lastenhoitajat tekivät kolmivuorotyötä. Toiminnan suunnittelusta ja toteutuksesta vastasivat varhaiskasvatuksen opettajat paikalla ollessaan ja lastenhoitajilla oli vastuu sunnuntaisin ja juhlapyhinä. Vuorohoidon erityispiirteinä oli nähtävissä ryhmien yhdistäminen, kodin omaisuus, lasten mielenkiinnonkohteista lähtevä ja osallisuutta lisäävä toiminta, "arjen askareet", kuten ruokailujen valmistelut ja siivoukset. Tutkimuksessa havaittiin suunnitellun ja spontaanin toiminnan dikotomisuus. Vuorohoidon kehittämisessä korostuivat sekä rakenne- että prosessitekijät. Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että henkilöstön suunnittelema toiminta ja lasten osallisuus kulkevat vuorohoidon arjessa käsi kädessä.

Asiasanat: varhaiskasvatus, vuorohoito, pedagogiikka, erityispiirteet, kehittäminen

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	2
1 JOHDANTO	4
2 VUOROHOIDO	7
2.1 Vuorohoido osana varhaiskasvatusta.....	7
2.2 Vuorohoidon pedagogiikka.....	9
3 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	14
3.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset.....	14
3.2 Tutkimuksen toteutus.....	
3.3 Tutkimusaineiston keruu.....	15
3.4 Tutkimukseen osallistujat.....	16
3.5 Aineiston analyysi.....	17
3.6 Eettiset ratkaisut, tutkimuksen luottavuus ja yleistettävyys.....	18
4 VUOROHOIDO ON JATKUVAA MUUTOSTA	
4.1 Varhaiskasvatuksen opettajien työaika vuorohoidossa.....	21
4.2 Vuorohoidon toiminnan suunnittelu.....	
4.3 Vuorohoidon toiminnan toteutus.....	
4.4 Vuorohoidon erityispiirteet.....	25
4.5 Vuorohoidon kehittäminen.....	29
5 POHDINTA	32
5.1 Tulosten tarkastelu.....	32
5.2 Jatkotutkimusaiheet.....	36
LÄHTEET	38
LIITTEET	44

1 JOHDANTO

Olemme molemmat työskennelleet vuosia varhaiskasvatuksen vuorohoidossa ja olleet mukana kehittämässä ja toteuttamassa vuorohoitoa. Vuorohoidon pedagogiikalla tarkoitetaan erityisesti iltaisin, viikonloppuisin ja juhlapyhinä tapahtuvan toiminnan suunnittelua ja toteuttamista.¹ Opiskelujen aikana kuitenkin havaitsimme, että varhaiskasvatukseen liittyvää tutkimusta on varsin vähän. Valitsimme kandidaatin tutkielman aiheeksi sekä oman ammatillisen kiinnostuksemme että tutkimuskirjallisuuden niukkuuden vuoksi vuorohoidon ja erityisesti sen pedagogiikan. Halusimme selvittää, miten laadukasta ja pedagogista varhaiskasvatusta suunnitellaan ja toteutetaan.

Vuonna 2016 oli kuntien tarjoamassa vuorohoidossa noin 15000 lasta, mikä tarkoittaa kaikista kunnalliseen varhaiskasvatukseen osallistuneista lapsista noin seitsemää prosenttia. (Säkkinen & Kuoppala 2017, 1.) Kuntakyselyyn vuonna 2016 osallistuneissa kunnissa vuorohoitoa tarvitsevien lasten määrä Suomessa on kasvanut 580 lapsella vuodesta 2013. Tutkimuksemme osallistui kolme kaupunkia eri puolella Suomea sijaitsevista maakunnista. Näissä kolmessa maakunnassa kunnalliseen vuorohoitoon osallistuvien lasten osuus oli 6.3 prosenttia kaikista varhaiskasvatusikäistä lapsista maakuntien alueella (Säkkinen & Kuoppala 2017, THL liitetaulukko 10).

Varhaiskasvatuksessa lapsiryhmän kokoa säätelee varhaiskasvatuslaki, jonka mukaan ryhmässä saa olla seitsemän yli kolmivuotiaista tai neljä alle kolmivuotiaista lasta yhtä aikuista kohti (Varhaiskasvatuslaki 540/2018, 35 §, valtioneuvoston asetus 23.8.2018/753, 1 §). Vuorohoidossa on usein myös huomioitava esimerkiksi lasten ikäjakauma ja erityistarpeet. Havaintomme mukaan usein voi paikalla olla lapsia vauvasta koululaiseen. Varhaiskasvatushenkilöstön vastuulla

¹ Vuorohoidoksi määritellään arkisin klo 6–18 ulkopuolella sekä öisin, viikonloppuisin ja juhlapyhinä tarjottavaa varhaiskasvatusta. Laajennettujen aukioloaikojen, eli klo 5–6 ja klo 18–22 puitteissa tarjottavasta varhaiskasvatuksesta käytetään myös joskus nimitys vuorohoito. (Malinen, Dahlblom & Teppo 2016, 14.)

on usein myös ruokailuihin liittyvät valmistelut ja jälkien siivoamiset, jolloin henkilökunnan tarve voi olla suurempi. Myös tukea tarvitsevia lapsia voi osallistua varhaiskasvatukseen epätyypillisinä aikoina. Tällöin työvuorojärjestelyissä tulee etukäteen ottaa huomioon myös lapsien tarvitsema tuki, kuten esimerkiksi diabetes tai kehitysviivästymä. Suomessa varhaiskasvatuksen henkilöstö on moniammatillinen. Varhaiskasvatuksen lapsiryhmässä työskentelee yleisimmin avustajia, lastenhoitajia, sosionomeja ja varhaiskasvatuksen opettajia.

Varhaiskasvatuksen opettajat työskentelevät usein virka-aikana ja lastenhoitajat työskentelevät niin sanotuissa äärivuoroissa (Rönkä 2019), joilla tarkoitamme aikaisia aamuja, myöhäisiä iltoja, öitä ja viikonloppuja. Varhaiskasvatuksen opettajalla on pedagoginen vastuu lapsiryhmän toiminnasta, jota toteutetaan yhdessä koko varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa (Opetushallitus 2018, 18), vaikka esimerkiksi työvuoroihin ja suunnitteluun liittyvät käytännöt voivat vaihdella varhaiskasvatusyksiköittäin.

Lapsilla on oikeus laadukkaaseen varhaiskasvatukseen hoitoajankohdasta riippumatta (Siippainen 2018; Peltoperä & Hintikka 2016, 151). Onkin mielenkiintoista selvittää, miten varhaiskasvatuksen opettajien pedagoginen vastuu näkyy virka-ajan ulkopuolella tapahtuvassa varhaiskasvatustoiminnassa. Suunnitteleeko ryhmän varhaiskasvatuksen opettaja toimintaa myös iltoihin, viikonloppuihin ja juhlapyyhiin. Mikäli lastenhoitajat suunnittelevat toiminnan, pohditaanko suunniteltavaa toimintaa yhdessä opettajan kanssa ja onko lastenhoitajilla suunnittelu-aikaa.

Varhaiskasvatuslaki määrittelee varhaiskasvatuksen suunnitelmalliseksi, tavoitteelliseksi, opetuksen ja hoidon yhdistelmäksi, jossa painotetaan pedagogiikkaa (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 1.luku, 2 §). Valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmien perusteissa (2018) velvoitetaan pedagogisuuteen. Jokainen varhaiskasvatuksessa oleva lapsi on oikeutettu saamaan laadukasta ja suunnitelmallista varhaiskasvatusta jokaisena hoitopäivänään. (Opetushallitus 2018, 14–16). Sama varhaiskasvatussuunnitelma koskee myös vuorohoitoa (Siippainen 2020).

Siippaisen (2018, 118) mukaan vuorohoidossa on toimintaan päiväaloja enemmän aikaa, kun käytettävissä aamun aikaiset tunnit sekä iltapäiväaika ja ilta-aika. Vuorohoidossa on monia mahdollisuuksia kuunnella lasten toiveita ja toteuttaa heidän mielenkiinnonkohteistaan lähtevää toimintaa. Työvuorossa oleva henkilökunta on avainasemassa toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Usein iltaisin ja viikonloppuisin voidaan hyödyntää koko päiväkotia monipuolisiin toimintoihin tai lähteä retkille. Toisinaan lapset haluavat puuhailla kaikessa rauhassa tai leikkiä yhdessä. Hiljaisimpina hetkinä lapsia pystytään huomioimaan yksilöllisemmin. Lisäksi Siippainen (2018, 122) tuo esille sen, että lasten yksilöllisiä toiveita on helpompi ottaa huomioon, kun lapsia on vähemmän hoidossa. Vuorohoidossa lasten osallisuus on tärkeää huomioida, jotta tasapuolinen mahdollisuus laadukkaaseen varhaiskasvatukseen toteutuu.

Haasteita vuorohoitoon voivat tuoda esimerkiksi huoltajien vaihtuvat työntekijät ja lasten vuorojen peruuntuminen viime hetkellä tai äkillinen tarve yöhoitolle. Salosen (2020, 41–42) mukaan myös sosiaalisen ympäristön muutokset ovat haasteellisia erityisesti ympäri vuorokauden auki olevissa vuoropäiväkohteissa. Iltaisin, öisin, viikonloppuisin ja pyhinä vuorohoitoryhmissä voi olla lapsia muistakin päiväkodin ryhmistä tai toisista varhaiskasvatyksiköistä, jolloin lapset saattavat olla vieraita keskenään eikä henkilöstökään välttämättä tunne lasta. Salonen (2020, 42) tuo esille ennakkoinnin tärkeyden, lasten omaan vuorokausirytmiiin ja vireystilaan mukautumisen sekä vertaissuhteisiin panostamisen. Erilaisia tilanteita ennakoimalla pystytään vaikuttamaan vuorohoidon arjen sujuvuuteen hyvinkin paljon, suunnittelemalla ja valmistautumalla etukäteen voidaan varautua monenlaisiin tilanteisiin.

Tutkimuksemme tuottaa tietoa varhaiskasvatuksen pedagogiikan kehittämisen tueksi sekä omissa työpaikoissamme ja työskentelykunnissamme, että myös laajemmin.

2 VUOROHOITO

2.1 Vuorohoito osana varhaiskasvatusta

Vuorohoidolla tarkoitetaan lapselle järjestettävää varhaiskasvatusta iltaisin, öisin, viikonloppuisin sekä arki- ja juhlapäyhinä, jota toteutetaan tarvittavassa laajuudessa huoltajien työssä käynnin tai opiskelun mahdollistamiseksi (Varhaiskasvatustalaki 540/2018, 3. luku 13 §). Vuorohoidosta voidaan käyttää myös nimiä epätyypilliset hoitoajat tai ympärivuorokautinen varhaiskasvatus (Malinen, Dahlblom & Teppo 2016, 14).

Suomessa varhaiskasvatustalaki (540/2018, 2. luku 5 §) velvoittaa järjestämään vuorohoitoa, mikä on kansainvälisesti harvinaista (Peltoperä, Turja, Vehkakoski, Poikonen, & Laakso 2018, 3). Yhdysvalloissa on osavaltioiden välillä suuria eroja epäsäännöllistä työaikaä tekeville vanhemmille valtion tarjoamissa palveluissa. Perheet käyttävätkin usein yksityisiä palveluntarjoajia, sukulaisia, ystäviä ja naapureita lastenhoitoon virka-ajan ulkopuolella. (Rachidi ym. 2019; Stoll, Alexander & Nicpon ym. 2015.) Myös Kanadassa Halfoin ja Friendlyn (2015) mukaan on vanhempien vaikea löytää lapsilleen laadukasta ja valvottua varhaiskasvatusta epäsäännöllisinä työaikoina. Japanissa vanhemmat joutuvat myös etsimään lapsilleen turvallista ja laadukasta ympärivuorokautista varhaiskasvatusta (Anme ym. 2010).

Vuorohoidon aikatauluille on usein ominaista eriytmisyys, epäsäännöllisyys ja ennakoimattomuus vanhempien epäsäännöllisistä työajoista johtuen ja tällä on vaikutusta lasten hoitopäiviin ja toiminnan toteuttamiseen vuorohoidossa (Peltoperä, Dahlblom, Turja, Rönkä, Collin, Hintikka & Teppo 2016, 65). Lapset tulevat hoitoon ja lähtevät varhaiskasvatuksesta hyvin erilaisilla aikatauluilla samoin vuorohoidon henkilöstö näin ollen päivät ovat vaihtelevia ja epäsäännöllisiä (Siippainen 2018, 117). Rönngän (2018, 40–41) mukaan vanhempien vuorotyö haastaa neuvottelemaan varhaiskasvatuksessa lasten tuonti- ja hakuajoista, sillä toisinaan lapsilla voi olla pitkiäkin hoitopäiviä tai lyhyitä lepoaikoja

ilta- ja aamuhoidon välissä. Vanhemmat kuitenkin Röngän (2018, 40–41) sekä Salosen (2020, 38) mukaan pyrkivät parhaalla mahdollisella tavalla vaikuttamaan työvuoroihinsa, jotta esimerkiksi myöhäisen illan ja aikaisen aamun yhdistelmiä ei olisi. Kunnissa ja vuorohoitopäiväkodeissa on voitu tehdä erilaisia linjauksia näihin tilanteisiin. Joissakin yksiköissä lapsia voidaan tuoda ja hakea kotiin mihiin aikaan vain, kun taas joissain lapset saavat tulla hoitoon vasta tiettyyn aikaan aamulla tai jäädä yöksi hoitoon tietyn kellonajan jälkeen. Syynä näille linjauksille ovat useimmiten lapsen hyvinvoinnin huomioiminen ja kuntalaisten tasapuolinen kohtelu. Lapsille halutaan turvata unirauha ja selkeä päivärhythmi. (Kainulainen, 2021.) Sekä perheiden vaihtelevat aikataulut ja tarpeet että varhaiskasvatusyksiköiden käytännöt määrittelevät usein vuorohoidon toimintatapoja. Ideaalitalanteessa nämä toimivat yhdessä tavalla, joka mahdollistaa lapselle parhaan mahdollisen arjen tämän aikatauluista huolimatta.

Vuorohoito tarjoaa usein mahdollisuuden pienempiin lapsiryhmiin ja läheisempään vuorovaikutukseen sekä lasten mielenkiinnon kohteista lähtöisin olevaa toimintaan (Peltoperä, Turja, Vehkakoski, Poikonen & Laakso ym. 2018, 22–23). Myös Rönkä (2018, 40–41) tuo ilmi vuoropäiväkodeissa kiireettömien iltojen viettämisen pienemmissä lapsiryhmissä, jotka pehmentävät lasten vuorohoidon arkea. Rönkä (2018, 40–41) ja Salonen (2020, 36) nostavat esille myös arkivapaat, jolloin perheillä on aikaa toisilleen ihan eri tavalla kuin päivävuoroa tekevillä perheillä. Salonen (2020, 36) mainitsee vuorohoidon hyvinä puolina myös lyhyet hoitopäivät ja rauhalliset kotona vietetyt aamut ennen hoitoon tuloa. Lammi-Taskula & Siippainen (2018, 425) tuovat esille sen, ettei vanhempien työaikamuodolla välttämättä ole vaikutusta lapsen kavereiden määrään varhaiskasvatuksessa tai siihen, miten hän viihtyy varhaiskasvatuksessa.

2.2 Vuorohoidon pedagogiikka

Vuorohoitoa koskevia tutkimuksia on tehty niin Suomessa kuin kansainvälises-
tikin. Suomessa vuorohoitotutkimusta ovat tehneet muun muassa Peltoperä,
Turja, Vehkakoski, Poikonen ja Laakso (2018), jotka ovat tarkastelleet vuorohoi-
don henkilökunnan kertomuksia vuorohoidosta. Heidän tutkimuksensa mukaan
vuorohoidossa on tärkeää ymmärtää perheiden tekemiä valintoja ja pohtia lasten
hyvinvointia sekä vuorohoidossa olevien lasten mahdollisuudesta saada laadu-
kasta varhaiskasvatusta riippumatta hänen varhaiskasvatusajastaan. (Peltoperä
ym. 2018, 26). Siippainen (2018) on tutkinut lasten ja aikuisten suhdetta vuoro-
hoitopäiväkodissa ja Salonen (2020) puolestaan epätyypillisten varhaiskasvatus-
aikojen merkitystä kuulumisen neuvottelulle ja rakentumiselle.

Kansainvälisesti Halfon ja Friendly (2015) ovat puolestaan tutkineet vuoro-
hoidon järjestämistä ja kehittämistä Kanadassa. Yhdysvalloissa Rachidi, Sykes,
Desjardins ja Chaidez (2019) tutkivat epätyypillisten työaikojen vaikutusta lasten
hyvinvointiin ja terveyteen. Japanissa tutkittiin vanhempien ja lasten kanssa
työskentelevän henkilöstön näkemystä epätyypillisten hoitoaikojen vaikutuk-
sesta lasten kehitykseen (Anme, Tanaka, Shinohara, Sugisawa, Tanaka, Tong,
Watanabe, Onda, Kawashima, Tomisaki, Mochizuki, Hirano, Morita, Gan-
Yadam & Uma Segal 2010). Pohjoismaista tutkimusta vuorohoidosta on tehty
ilmeisen vähän, Rönkä ja kumppanit (2019) tuovat tutkimuksessaan joustavista
varhaiskasvatusajoista Suomessa esille Ruotsin ja Tanskan vuorohoitomahdolli-
suuksia.

Keski-Suomessa vuorohoitoa kehitettiin Perheet 24/7-hankkeessa vuosina
2011–2014 ja OHOI-osaamista vuorohoitoon hankkeessa vuosina 2015–2016. Per-
heet 24/7- hankkeessa tutkittiin epätyypillisiä työaikoja tekevien perheiden hy-
vinvointia ja vuorotyön heijastumista perheisiin sekä lasten erilaisiin hoitojärjes-
telyihin Suomessa, Alankomaissa ja Iso-Britanniassa (JAMK 2016, 1). Tästä hank-
keesta ilmeni tarve nostaa vuorohoidon ilmiötä ja näkökulmaa esille varhaiskas-
vatuksessa, jonka seurauksena aloitti OHOI-hanke (Teppo, Malinen & Dahlblom
2016, 25).

Vuorohoidon erityisen aseman tutkiminen varhaiskasvatuksessa oli lähtökohtana OHOI-hankkeelle ja henkilöstöä koulutettiin tiettyjen teemojen puitteissa tuona aikana työpajoja ja seminaareja pitämällä (Teppo & Malinen 2016, 8). Hankkeen tavoitteena oli rikastuttaa vuorohoidon työntekijöiden osaamista ja lisätä työhyvinvointia sekä kohentaa työn laatua ja palvelujärjestelmän toimivuutta Keski-Suomen kuntien vuorohoidossa. (Teppo, Malinen & Dahlblom 2016, 27). Yhtenä koulutuskohteena oli hoito, kasvatus ja pedagogiikka vuorohoidossa (Teppo, Malinen & Dahlblom 2016, 30). Työntekijät kaipasivat myös konkreettisia työvälineitä vuorohoidon kehittämiseen ja vuorohoitopalvelujen tarjonnassa oli haasteita (Malinen, Dahlblom & Teppo 2016, 12). Keski-Suomen alueelle syntyi osana hanketta vuorohoidon raamit, jonka avulla halutessaan kunnat voivat kehittää varhaiskasvatuksen laatua ja huomioida erityispiirteitä, jotka liittyvät vuorohoitoon (Peltoperä ym. 2016, 62).

Varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa leimaa varhaiskasvatussuunnitelman mukaan kokonaisvaltaisuus, jossa yhteistyöllä lasten ja varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa pyritään saavuttamaan monipuolinen oppiminen, hyvinvointi ja laaja-alainen osaaminen. Laadukkaaseen pedagogiikkaan kuuluu järjestelmällinen toiminnan arviointi, joka näyttää mihin suuntaan pedagogiikkaa on muokattava sekä arviointiin kuuluu kiinteästi myös lasten osallisuus. (Opetushallitus 2018, 36–37.) Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) on julkaissut Varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin perusteet ja suositukset, joissa tulee ilmi varhaiskasvatuksen laatuindikaattorit. Karvin mukaan niitä ovat rakenne- ja prosessitekijät, joiden avulla arvioidaan varhaiskasvatuksen eri toimintoja. Rakennetekijät viittaavat varhaiskasvatuksen toiminnan mahdollistamiseen, kuten esimerkiksi opetussuunnitelmaan tai lapsiryhmän tiloihin ja kokoon. Prosessitekijät taas viittaavat varhaiskasvatuksen erilaisiin vuorovaikutussuhteisiin tai pedagogiikan johtamiseen. (Vlasov, Salminen, Repo, Karila, Kinnunen, Mattila, Nukarinen, Parrila, & Sulonen 2018.)

Alilan ja Ukkonen- Mikkolan (2018) mukaan varhaiskasvatuksen pedagogiikalle on ominaista suunnitelmallinen ja tavoitteellinen lasten kokonaisvaltaista kehitystä ja hyvinvointia tukeva ammattilaisen toteuttama monipuolinen toiminta vuorovaikutuksessa lasten kanssa. Tärkeässä roolissa on havainnointi ja dokumentointi sekä vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö ja moniammatillinen ja -alainen yhteistyö. (Alila & Ukkonen- Mikkola 2018, 77-79.)

Siippaisen (2018, 11) mukaan varhaiskasvatuksen pedagogiikan ydintä ovat henkilöstön järjestämä ja ohjaama toiminta. Pedagogiikka kuuluu kuitenkin jokaiseen varhaiskasvatuksessa vietettyyn hetkeen, joten perushoidollisia tai vuorohoidossa muuten esille tulevia päivittäisiä tilanteita ei voida jättää huomiotta. Läheinen ja vuorovaikutuksellinen lapsen ja aikuisen suhde näyttäytyy erityisesti mekaanisissakin perushoidollisissa tilanteissa (Siippainen 2018, 11-12). Kokopäiväpedagogiikka kuuluu tärkeänä osana varhaiskasvatuksen arkeen. Siren-Tiusanen & Tiusanen (2001, 69) kertovatkin, että muun muassa alle kolmi-vuotiailla parhaimmat hetket ovat limitettyinä ruokailujen, pukeutumisten, ulkoilujen sekä hygieenisten toimenpiteiden yhteyteen. Näihin hetkiin voi liittää musiikkia, kielellistä vuorovaikutusta tai käden taitojen harjoittelua. Kokopäiväpedagogiikan Lämsä (2021, 80) kuvailee olevan kokonaisvaltaista toimintaa, jossa opetuksellisia tilanteita eivät ole pelkästään tietyt tuokiot, vaan kaikki arjessa eteen tulevat hetket ja toiminnot ovat pedagogisesti arvokkaita hetkiä.

Varhaiskasvatuksen opettajilla on pedagoginen eli opetuksellinen vastuu ryhmän toiminnasta ja koko varhaiskasvatuksen henkilöstö vastaa toiminnan suunnittelusta ja toteutuksesta yhteistyössä (Opetushallitus 2018, 18). Vuorohoidossa varhaiskasvatuksen opettajat saattavat suunnitella toiminnan, jonka lastenhoitajat sitten toteuttavat (Rönkä, Turja, Malinen, Tammelin & Kekkonen 2019, 198).

Vuorohoidon pedagogisessa suunnittelussa ja toteuttamisessa huomioitava asioita on iltojen, viikonloppujen ja pyhien hyödyntäminen pedagogisesti monipuolisessa ja laadukkaassa toiminnassa huomioiden lasten hoitoajat. Lasten monipuoliseen toimintaan osallistumisessa hyödynnetään dokumentointia,

jonka avulla voidaan seurata ja suunnitella lasten toimintaa. Suunnittelussa on hyvä huomioida, ettei kaikkien lasten tarvitse osallistua kaikkeen toimintaan. (Peltoperä ym. 2016, 76.)

Röngän ja kumppaneiden (2019, 17) tutkimuksessa oli havaittavissa, että vuorohoidon pedagoginen toiminta on usein spontaania lasten vaihtuvien varhaiskasvatusaikojen vuoksi. Pedagogista toimintaa suunniteltaessa tulisi ottaa huomioon edellä mainitut vaihtuvat hoitoajat sekä lasten viireystila eri vuorokauden aikoina (Siren-Tiusanen & Tiusanen 2001, 67–69). Siippaisen (2018) mukaan vuorohoidon päiväjärjestys pitää sisällään enemmän vapaata leikkiä kuin normaaliin aikaan auki olevien päiväkotien päiväjärjestykset. Vapaalla leikillä tarkoitetaan ohjaamatonta, päiväjärjestykseen suunniteltua aikaa, jolloin lapsi voi itse vapaammin valita tekemisensä. Vapaan leikin aikana lapset leikkivät usein keskenään aikuisen suunnittelemissa paikoissa ja toiminnoissa sekä leikkiryhmissä, aikuisten ollessa pääsääntöisesti toisessa tilassa, josta käsin he valvovat lasten leikkiä siirtyen paikasta toiseen tarvittaessa. (Siippainen 2018, 113–115.)

Jokaiselle lapselle on laadittava oma varhaiskasvatussuunnitelma yhteistyössä henkilöstön, lapsen ja vanhempien kanssa (Varhaiskasvatustilaki 540/2018 23§). Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan pedagogiselle toiminnalle tavoitteet huomioiden lapsen vahvuudet, osaaminen, mielenkiinnonkohteet ja tarpeet (Opetushallitus 2018, 10). Vuorohoidossa on mietittävä ja suunniteltava jokaisen lapsen kohdalla, miten lasten osallistuminen toimintaan tapahtuu ja miten lapsen hyvinvointia tuetaan toimintaympäristössä lapsen epäsäännöllisistä hoitoajoista johtuen (Dahlblom 2016, 115).

Aivan kuten tässä luvussa aiemmin mainittiin, niin lasten osallisuutta korostetaan varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (Opetushallitus 2018, 10). Sen mukaan varhaiskasvatuksen henkilöstön on pohdittava keinot, joilla lapset voivat kertoa oman mielipiteensä ja toiveensa. Henkilöstön on hyvä miettiä myös, miten ne tulevat huomioiduksi niin lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa kuin toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Siippaisen

(2018) tutkimuksessa oli nähtävissä, että aikuisen ohjaamana haluttomatkin lapset joutuivat osallistumaan vertaisryhmän toimintaan. Toimintaan osallistuminen liitetään usein lasten tasa-arvoiseen mahdollisuuteen osallistua toimintaan. Lasten osallisuuteen taasen liittyy vahvasti lapsesta lähtevä toiminta sekä uuden oppiminen ja lasten osallisuutta aikuinen saattaa rajoittaa esimerkiksi vaatimalla osallistumaan yhteiseen toimintaan. (Siippainen 2018, 141-144.)

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1 Tutkimustehtävä, tutkimuskysymykset ja tutkimuksen toteutus

Tämän laadullisen tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten vuorohoidossa tapahtuvaa pedagogista toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan. Laadullisen tutkimuksen pyrkimyksenä on löytää monenlaisia näkemyksiä tutkittavasta ilmiöstä (Juuti & Puusa 2020, 14).

Tutkimuskysymyksemme ovat:

1. Miten vuorohoidon toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen on järjestetty?
 - 1.1. Miten henkilökunnan työvuorot on järjestetty?
 - 1.2. Miten toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen on järjestetty?
2. Mitä erityispiirteitä varhaiskasvatuksen henkilöstö liittyy pedagogiikan toteuttamiseen vuorohoidossa?
3. Miten vuorohoidon toimintaa voisi henkilöstön mukaan kehittää?

3.2 Tutkimusaineiston keruu

Laadullinen aineisto kertoo tutkittavien näkökulman tutkittavaan asiaan. Aineistosta ilmenee mielenkiintoisia ja odottamattomiakin asioita. (Puusa 2020, 146.) Tutkimusaineisto kerättiin laadullisen Webropol -kyselyn avulla (liite 1). Tuomen ja Sarajärven (2018, 84) mukaan kyselyn tarkoituksena on selvittää tutkimukseen osallistujan mielipide tutkittavasta asiasta. Kyselyssä käytimme sekä standardoituja että avoimia kysymyksiä. Standardoitujen kysymysten avulla saamaa asiaa kysytään kaikilta tutkittavilta samalla tavalla (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2018, 193). Standardoituja kysymyksiä käytimme selvittääksemme vastaajien iän ja koulutuksen. Avoimet kysymykset mahdollistavat tutkittavien kertoa laajemmin tutkittavasta asiasta (Hirsijärvi ym. 2018, 199–201). Avoimien kysymysten avulla tarkoituksemme oli saada mahdollisimman kattava käsitys vuorohoidon arjesta henkilöstön näkökulmasta. Kyselylomakkeessa oli 12 avointa kysymystä, joista osassa tiedusteltiin esimerkiksi taustatietoa tutkimukseen osallistuvasta vuorohoitoyksiköstä, kuten montako lasta on kirjoilla. Tähän kandidaatin tutkielmaan on otettu mukaan viisi avointa kysymystä, jotka kuvaavat tutkimamme ilmiötä sekä taustatietoa kerääviä kysymyksiä. Muita kyselyn kysymyksiä käytämme pro gradu -tutkielmissamme. Kyselomakkeen toimivuutta testattiin varhaiskasvatuksen opettajaopiskelijoiden ja tutkielman ohjaajan toimesta.

Haimme tutkimusluvut neljältä eripuolella Suomea olevalta kaupungilta huhti-toukokuussa 2021, joista kolme myönsi luvan tutkimuksen toteuttamiselle heidän kaupunkinsa varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksemme rajattiin koskemaan vain ympärivuorokautista ja joka viikonpäivä hoitoa tarjoavia varhaiskasvatussyksiköitä, koska halusimme tutkia millaisia pedagogisia käytänteitä vuorohoidossa, on iltaisin, viikonloppuisin ja juhlapyhinä. Varhaiskasvatuksen vuorohoitoyksiköt, jotka ovat auki aikaisesta aamusta myöhäiseen iltaan ja viikonloppuisin sekä juhlapyhinä suljettu eivät kuuluneet tutkimukseemme, koska näiden osalta tutkimusaineistosta olisi jäänyt puuttumaan tieto viikonloppuina ja juhla-

pyhinä toteutettavasta pedagogiikasta. Rajasimme myös tutkimukseen osallistujat varhaiskasvatustyöyksiköiden varhaiskasvatuksen opettajiin ja varhaiskasvatuksen lastenhoitajiin saadaksemme arjessa toimivan henkilöstön näkökulman vuorohoidon toiminnan suunnittelusta ja toteutuksesta sekä siellä ilmenevistä erityispiirteistä ja kehittämiskohteista.

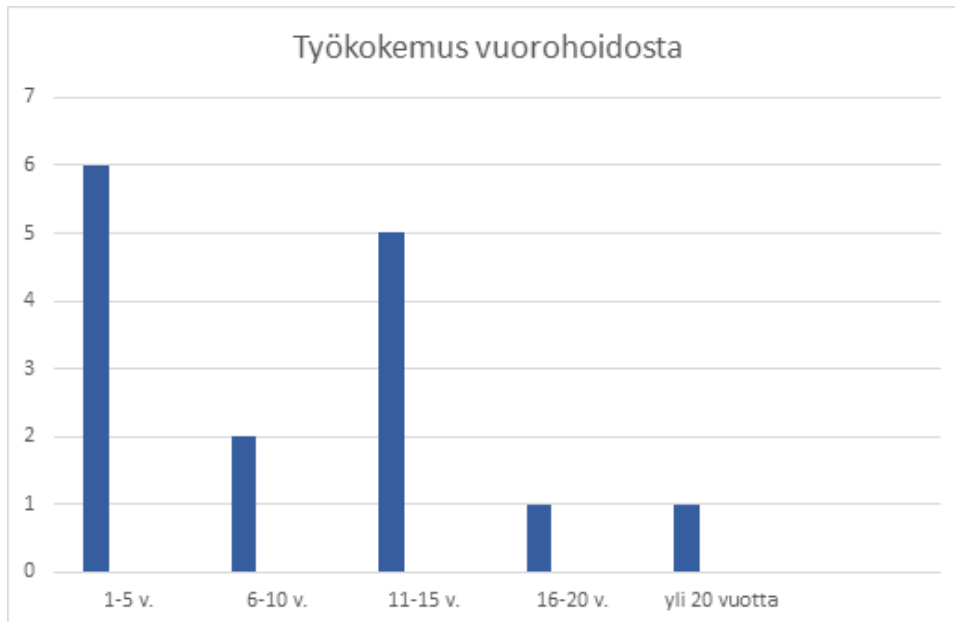
Tutkimusaineistomme kerättiin kertaluontoisesti kesäkuun 2021 aikana. Lähetimme jokaisen tutkimukseen osallistuvien kaupungin vuorohoitoyksiköiden johtajille sähköpostitse linkin kyselyyn jaettavaksi vuorohoidossa työskenteleville varhaiskasvatuksen opettajille ja -lastenhoitajille. Laitoimme muistutusviestin kyselyyn vastaamisesta yksiköiden esimiehille kahden viikon kuluttua kyselyn avautumisesta.

Tutkimusaineistomme koostuu viidestä avoimesta kysymyksestä. Ensimmäisessä kysymyksessä pyydettiin kertomaan vuorohoidosta ja toiminnan suunnittelusta ja toteutuksesta iltaisin, viikonloppuisin ja juhlapyhinä. Toisessa kysymyksessä vastaajat kuvasivat, miten vuorohoidon pedagogiikkaa suunnitellaan ja toteutetaan iltaisin, viikonloppuisin ja juhlapyhinä. Kolmannessa kysymyksessä he kertoivat vuorohoidon henkilöstön työvuoroista. Neljännessä kysymyksessä vastaajia pyydettiin kertomaan, miten varhaiskasvatuksen opettajien rooli näkyy vuorohoidossa, elleivät he työskentele äärivuoroissa. Viimeisessä tutkimukseen valitussa kysymyksessä vastaajat kertoivat kehittämisen kohteista vuorohoidon toiminnassa ja pedagogisessa toiminnassa.

3.3 Tutkimukseen osallistujat

Tutkimukseemme osallistui viisi vuorohoitoa tarjoavaa päiväkotia kolmesta eri puolella Suomea sijaitsevasta kaupungista. Kussakin päiväkodissa oli kirjoilla 50–300 lasta, alle vuoden ikäisistä seitsemänvuotiaisiin. Pääsääntöisesti päiväko-deissa oli omat lapsiryhmänsä alle 3-vuotiaille ja 3–5-vuotiaille sekä esiopetukselle ja kaikkiaan lapsiryhmiä oli neljästä kahdeksaan. Vuorohoitoyksiköitä käyttivät myös muista varhaiskasvatustyöyksiköistä viikonlopuiksi ja yöksi hoitoon tulevat lapset.

Kyselyyn vastasi 15, iältään 28–62-vuotiasta vuorohoidossa työskentelevää varhaiskasvatuksen opettajaa ja -lastenhoitajaa. Työkokemusta vuorohoidosta vastaajilla oli 1–30 vuoden välillä (ks. kuvio 1).

KUVIO 1. Työkokemus vuorohoidosta

Kyselyyn vastanneet varhaiskasvatuksen opettajat olivat koulutukseltaan sosionomeja, sosiaalikasvattajia, lastentarhanopettajia ja varhaiskasvatuksen opettajia ja varhaiskasvatuksen lastenhoitajat taas olivat koulutukseltaan lähihoitajia, lastenhoitajia, lastenohjaajia ja perhepäivähoitajia.

3.4 Aineiston analyysi

Tutkimusaineistomme analysoitiin laadullisin aineistopohjaisen sisällönanalyysin keinoin, jonka avulla pystyimme kyselyllä saamastamme aineistosta löytämään tutkimuskysymyksiimme sidoksissa olevat asiat. Laadullinen sisällönanalyysi soveltuu kirjallisessa muodossa olevan aineiston analyysiin, koska tavoitteena on saada tiivis kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. Laadullisessa sisällönanalyysissä jokainen tutkimus ja aineisto ovat ainutlaatuisia. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 117.)

Kyselyymme tutkittavat kirjoittivat omin sanoin henkilökohtaisen näkemyksensä tutkittavasta ilmiöstä. Kyselyyn vastanneiden kertomukset olivat osin niukkasanaaisia ja osa vastauksista oli paljon kertovia.

Tuomen & Sarajärven (2018) mukaan aineistolähtöisessä analyysissä ensin määritellään analyysiyksikkö, jonka jälkeen aineistosta löydettyt ilmaukset pelkistetään eli redusoidaan. Pelkistämisen jälkeen aineisto ryhmitellään eli klustroidaan ja näistä luodaan alaluokat. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 122–125.) Aloitimme aineistoon tutustumisen ensin lukemalla koko aineiston läpi. Seuraavaksi poimimme kyselyaineistosta ajatuskokonaisuuden tasolla tutkimuskysymykksiimme liittyviä ilmauksia kysymys kerrallaan. Poimimiamme ilmauksia tuli tutkimuskysymykksiimme yhteensä 203 kappaletta. Tämän jälkeen ilmaukset jaoteltiin asiasisältöjen mukaan, jonka jälkeen niistä muodostettiin alaluokkia ja alaluokista vielä pääluokat. Esimerkki aineiston ryhmittelystä ja alaluokkien muodostamisesta liitteessä 2.

3.5 Eettiset ratkaisut, tutkimuksen luotettavuus ja yleistettävyys

Osana hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu, että tutkimukselle haetaan tarvittavat tutkimusluvut (Tutkimustieteellinen neuvottelukunta 2012, 6). Ennen aineiston keräämistä haimme tutkimusluvut tutkimukseen osallistuvilta kaupungeilta ja vasta luvat saatuamme aloitimme aineiston keräämisen. Tuomen ja Sarajärven (2018, 155–156) mukaan tutkijoiden on huolehdittava tutkimuksen eettisyydestä ja siitä tiedottaminen tutkittaville kuin myös tutkittavien anonymiteetistä ja hyvinvoinnista sekä tutkijan luotettavuudesta tutkimuksen joka vaiheessa. Tutkimukseen osallistuminen oli täysin vapaaehtoista. Vastaajat päättivät itse osallistumisestaan vastaamalla kyselyyn. Saatekirjeessä ja tietosuojaselosteessa kuvattiin muun muassa tutkielman tavoitteet ja aikataulu, jotta osallistujilla oli riittävästi tietoa päätöksensä pohjaksi.

Tutkimuksen liittyessä vahvasti ihmistieteeseen, on eettisyys huomioitava erityisen tarkasti. Tärkeää on myös hyvän tutkimuskäytännön kunnioittaminen,

kunnioitetaan toisten tekemää työtä ja pyritään rehellisyyteen tutkimuksen joka vaiheessa. Tutkimusta tehdessä on huomioitava tutkijan vastuu tutkimustulosten sovelluksista. (Hirsjärvi ym. 2018, 23–27.) Tutkimusta tehdessä on kaikissa työvaiheissa noudatettava huolellisuutta, rehellisyyttä ja tarkkuutta (Tutkimustieteellinen neuvottelukunta 2021, 6). Tutkimuksemme jokaisessa vaiheessa pyrimme huolellisuuteen ja tarkkuuteen hyvän tutkimuskäytännön mukaisesti kirjoittaessamme tutkielmaamme, viitatessamme lähteisiin, kerätessämme tutkimusaineistoa, analysoidessamme ja raportoidessamme tuloksia.

Kyselyä laatiessamme pohdimme tarkkaan, miten laadimme kyselyssä vastauksista ei voida tunnistaa vastaajaa eikä kaupunkia vaan anonymiteetti säilyy. Vastaukset ovat nimettömiä eikä vastaajia voida tunnistaa vastauksista. Kyselyn yhteydessä vastaajilla oli luettavissa sekä tietoturvatiedote että tiedote mihin kyselyä ja heidän vastauksiaan tullaan käyttämään. Tietoturvatiedotteen vastaajat saivat myös halutessaan sähköpostitse tutkijoilta. Jokainen osallistui kyselyyn omasta tahdostaan vastaamalla kyselyyn ja kyselyyn vastaamisen pystyi halutessaan keskeyttämään. Tutkimustulosten raportoinnissa sekä julkaisussa huomioitiin myös nimettömyys sekä tunnistamattomuus.

Tuomen ja Sarajärven (2018, 160) mukaan puolueettomuus liittyy tutkimuksen luotettavuuteen tutkijaan liittyvien tekijöiden kautta. Aineiston analysointia tehdessämme oli tärkeää olla erityisen tarkka ja puolueeton huomioiden oma vahva yhteytemme vuorohoitoon, koska molemmat olemme työskennelleet vuorohoidossa ja nähneet käytännössä mitä vuorohoidon pedagogiikka on omilla työpaikoissamme. Oman työmme kautta meillä oli monenlaisia ennakkokäsityksiä vuorohoidoista, mutta olemme pyrkineet kuvaamaan tutkimusprosessin kaikkine vaiheineen niin tarkasti, jotta lukija voi seurata tekemiämme päätelmiä. Aineistoa lukiessa pystyimme samaistumaan vastaajien kommentteihin ja ymmärtämään mitä se käytännön työn tasolla tarkoittaa. Tämä ei kuitenkaan estänyt analysoimasta tuloksia tarkasti.

Tutkimustieteellisen neuvottelukunnan (2012, 6) mukaan tutkimusaineisto on tallennettava vaatimusten mukaisesti, jotka on asetettu tieteelliselle tiedolle.

Tutkimusaineistoamme säilytetään Jyväskylän yliopiston salasanoin salatulla tallennusasemalla. Tutkimusaineistoamme tullaan käyttämään tämän kandidaattitutkielman lisäksi tulevissa pro gradu -tutkielmissamme, myös tähän pyydettiin osallistujilta lupa. Tutkimusaineistoa ei luovuteta muiden käyttöön. Tutkimusaineisto poistetaan niin Jyväskylän yliopiston tallennusasemalta kuin Webropolista ja kaikki muu aineistoa koskeva mahdollinen materiaali hävitetään turvallisesti tutkijoiden pro gradu -tutkielmien valmistuttua.

Noudattamalla hyvän tieteellisen käytännön mukaista ohjeistusta tieteellinen tutkimus voi olla luotettava (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6). Tutkimuksemme luotettavuutta lisää, että kaikissa tutkimuksen vaiheissa johdonmukaisesti noudatettiin huolellisuutta ja tarkkuutta sekä rehellisyyttä. Olemme avoimesti kuvanneet tutkimusaineiston hankintaan liittyvän prosessin sekä avanneet tutkimukseen liittyviä taustatietoja säilyttäen osallistujien anonyymiteetti. Vastaukset olivat hyvin erilaisia, niukkasanaista hyvin laajoihin useiden lauseiden mittaisiin vastauksiin.

Tuomen ja Sarajärven (2018, 168) mukaan triangulaatio, joka liittyy tutkijaan tarkoittaa, että tutkimuksessa on useampia henkilöitä tutkijoina. Tässä tutkimuksessa meitä on kaksi tutkijaa, jotka kumpikin olemme työskennelleet aktiivisesti tutkimuksen jokaisessa vaiheessa ja tutustuneet tutkimusaineistoon tehden omat havaintomme siitä. Olemme käyneet keskustelua tutkimuksen jokaisessa vaiheessa esittäen omat näkemykset asioihin.

Tutkimukseen osallistui vuorohoidon varhaiskasvatusyksiköitä kolmelta paikkakunnalta ja tutkimuksen otos oli suhteellisen pieni (N=15), tämän vuoksi tuloksia ei voida yleistää koko Suomen vuorohoidon toimintaan. Kuitenkin saman linjaisuus jo aiempien vuorohoidon tutkimusten kanssa vahvistavat tulosten yleistettävyyttä.

4 TULOKSET

Ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä tarkastelimme, miten vuorohoidon toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen on järjestetty. Tähän liittyen tutkimme, miten henkilökunnan työvuorot on järjestetty sekä miten toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen on järjestetty eri vuoropäiväkodeissa. Toisessa tutkimuskysymyksessä tarkastelimme mitä erityispiirteitä varhaiskasvatuksen henkilöstö liittää pedagogiikan toteuttamiseen vuorohoidossa sekä miten toimintaa voisi henkilöstön mielestä kehittää.

4.1 Varhaiskasvatuksen opettajien työaika vuorohoidossa

Varhaiskasvatuksen henkilöstön työvuorot olivat jaettavissa kolmeen ryhmään, joista ensimmäinen oli varhaiskasvatuksen opettajien työajan kaksivuoroisuus ja toisena erityistilanteessa opettajien tekemä kolmivuorotyö sekä viimeisenä varhaiskasvatuksen lastenhoitajien tekemä kolmivuorotyö. Vastausten mukaan (7 mainintaa) varhaiskasvatuksen opettajat tekivät töitä kahdessa vuorossa eli joko aamuisin tai iltaisin.

“Lastentarhan opettajat² tekevät sekä aamuja että iltavuoroja, mutta harvoin ovat myöhäisemmässä illassa. Heidän työvuoro loppuu usein klo 20.00”

Ryhmään kuuluivat myös jos, opettajat työskentelivät virka-aikana (3 mainintaa) sekä opettajat, joilla oli iltavuoroja satunnaisemmin esimerkiksi kerran viikossa (5 mainintaa).

² Uuden varhaiskasvatuslain (540/2018 7.luku 26 §) myötä lastentarhanopettaja –nimike vaihtui varhaiskasvatuksen opettajaksi.

Yövuoroja ja sunnuntaivuoroja varhaiskasvatuksen opettajat tekivät vain poikkeustilanteissa, kuten esimerkiksi loma-aikaan (7 mainintaa).

*“Päivystysaikana opettajat tekevät myös kolmivuorotyötä eli tekevät kaikkia ääri-
vuoroja ja yövuoroja.”*

Tilanteissa, jolloin oli vähemmän työntekijöitä käytettävissä myös varhaiskasvatuksen opettajat tekevät kolmivuorotyötä. Vastaajat kertoivat myös käytännössä olevan tilanteita, jolloin varhaiskasvatuksen opettajat työskentelivät myös normaalista poikkeavissa vuoroissa.

Vastausten mukaan varhaiskasvatuksen lastenhoitajat tekivät yleisimmin kolmivuorotyötä ja he olivat töissä myös viikonloppuisin ja juhlapyhinä (8 mainintaa).

“Hoitajat tekevät pääsääntöiset äärivuorot ja viikonloput ja yöt.”

“Varhaiskasvatuksen hoitajat tekevät kaikkia vuoroja säännöllisesti.”

Vastausten mukaan varhaiskasvatuksen lastenhoitajat työskentelivät aikaisissa aamuissa, myöhäisissä illoissa, öissä, viikonlopuissa ja juhlapyhinä.

4.2 Vuorohoidon toiminnan suunnittelu ja toteutus

Vuorohoidon suunniteltua toimintaa toteutettiin joko varhaiskasvatuksen opettajan tai lastenhoitajan toimesta. Iltojen ja viikonloppujen toimintaa suunniteltiin yhdessä koko varhaiskasvatusyksikön henkilöstön kanssa (4 mainintaa). Tiimin kesken (11 mainintaa) suunniteltiin toimintaa, jolloin sovittiin arjen käytänteitä ja äärivuorojen toiminnasta. Yksilön tasolla toiminnan suunnittelusta vastasivat

varhaiskasvatuksen opettajat ja lastenhoitajat. Toiminnan suunnittelua sekä koko talon että oman tiimin kesken kuvataan seuraavissa aineistoesimerkeissä:

“Talon sisäisesti ollaan yhdessä suunniteltu koko henkilöstönvoimin iltojen ja viikonloppujen pedagogiikkaa.”

“Toimintaa suunnitellaan yhteisesti talon kesken sekä myös omissa ryhmissä.”

Pääsääntöisesti varhaiskasvatuksen opettajat suunnittelivat (11 mainintaa) ja toteuttivat arkipäivien, iltojen ja lauantain toiminnan (11 mainintaa). Heillä oli toiminnan suunnitteluun varattu erikseen suunnittelu-aikaa (7 mainintaa).

“Toiminta tapahtuu pääosin arkisin, aamupäivisin, jolloin opettajat ovat läsnä.”

“Lauantaisin on aina yksi opettaja paikalla, joka suunnittelee päiväksi kaikille hoidossa oleville yhden toiminnan.”

“Vain opettajilla on suunnittelu-aikaa ja opettaja suunnittelee.”

Varhaiskasvatuksen opettajien vastuulla oli toiminnan suunnittelu, jota varten heille oli merkitty työvuorolistaan erikseen suunnittelu-aikaa. Vuorohoidossa työskentelevä varhaiskasvatuksen opettaja suunnitteli toimintaa arkipäiviin, iltoihin ja lauantaihin. Varhaiskasvatuksen opettajat suunnittelivat valmiit rungot arkipäiville ja lauantaille, jonka pohjalta paikalla oleva henkilöstö toteutti sitten toimintaa (4 mainintaa).

“Lastentarhan opettajat suunnittelevat valmiit rungot arkiviikon sekä lauantain ohjelmiin.”

“Lastentarhan opettajien ohjeiden mukaan on iltavuorolaisen helppo toteuttaa kyseisen päivän toimintaa.”

Vastauksissa kerrottiin myös, ettei aina varhaiskasvatuksen opettajien suunnittelu-aika toteutunut kiireisen arjen vuoksi tai suunnittelu tapahtui lapsiryhmätyöskentelyn lomassa (2 mainintaa). Työvuorolistaan merkityssä suunnitteluajassa oli erilaisia käytänteitä lähinnä työpaikalla tehtävän suunnittelun ja kotona tehtävän suunnittelun jakautumisessa eri työpaikkojen kesken.

Vastauksissa tuotiin myös esille varhaiskasvatuksen lastenhoitajien mahdollisuudesta suunnitella toimintaa (5 mainintaa). Heillä ei vastausten mukaan ollut työvuoroihin merkittyä suunnittelu-aikaa (8 mainintaa). Lastenhoitajat suunnittelivat (6 mainintaa) ja toteuttivat toiminnan (5 mainintaa) viikonloppuisin, erityisesti sunnuntaisin sekä juhlapyhinä, mutta myös iltaisain (6 mainintaa).

“Hoitajilla ei ole varsinaista suunnittelu-aikaa, mutta he voivat käyttää siihen hiljaisia hetkiä nukkariaikaan ja varsinkin yövuorossa.”

“Sunnuntaisin ja juhlapyhinä toiminnan toteutus on lastenhoitajilla.”

Varhaiskasvatuksen lastenhoitajilla vastuulla oli suunnitella ja toteuttaa toimintaa viikonloppuisin, erityisesti sunnuntaisin ja juhlapyhinä. Lastenhoitajilla ei ollut erillistä työvuoroihin merkittävää suunnittelu-aikaa, vaan suunnittelu tapahtui työn ohessa hiljaisina hetkinä tai lasten nukkuessa (4 mainintaa). Vastauksissa ilmeni myös, että varhaiskasvatuksen lastenhoitajille järjestettiin suunnittelu-aikaa, mikäli he halusivat suunnitella jotain isompaa ja laajempaa toimintaa (2 mainintaa). Vastauksista ilmeni myös varhaiskasvatuksen opettajien ja lastenhoitajien yhteistyö toiminnan toteuttamisessa (3 mainintaa) sekä pienryhmissä toteutettu toiminta (2 mainintaa).

Suunnittelun toiminnan rinnalla korostui myös toiminnan spontaanisuus eli se, että toimintaa ei suunniteltu ollenkaan etukäteen (3 mainintaa). Muutamissa

vastauksissa kerrottiin myös, että harva lastenhoitaja suunnitteli tai toteutti mitään ohjattua toimintaa iltaisin.

“Mitään ei niinkään suunnitella valmiiksi. Toki, jos jossain ryhmässä on jokin askartelu tai jotain tehtäviä, mitä ei viikolla ole ehtinyt tekemään niin sitten voi laittaa viestiä, että jos tehtäisiin vaikka viikonloppuna, kun ei ole viikolla paikalla.”

Vastausten mukaan suunnittelematon toiminta mahdollistaa henkilöstön jatkaa aikaisemmin aloitettuja tehtäviä tai tehdä esimerkiksi askarteluja viikonloppuna lasten kanssa, jotka eivät ole olleet paikalla arkena. Spontaanisti tehty suunnittelu toteutuu toimintana siinä hetkessä ilman ennakointia huomioiden paikalla olevat lapset ja lasten toiveet. Lasten toiveet huomioiva toiminta (6 mainintaa) sekä iltaisin, viikonloppuisin ja juhlapyhinä toteutettu kodinomaisen toiminta (7 mainintaa) näkyivät vastauksissa osana toiminnan suunnittelua ja toteutusta, mutta kuvaamme niitä tarkemmin luvussa 4.3. osana vuorohoidon erityispiirteitä.

4.3 Vuorohoidon erityispiirteet

Toisessa tutkimuskysymyksessä halusimme selvittää, mitä erityispiirteitä varhaiskasvatuksen henkilöstö liittyy pedagogiikan toteuttamiseen vuorohoidossa. Vuorohoidon erityispiirteiksi työntekijöiden vastauksista ilmeni selkeästi kah-tiajakoisuus suunniteltujen ja ei-suunniteltujen eli spontaanien toimintojen kesken. Suunniteltuihin toimintoihin yhdistettiin pedagogisuuden näkyminen (9 mainintaa), toiminnan suunnittelu (9 mainintaa) ja työntekijöiden tekemä yhteistyö toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa sekä havaintojen ja asioiden kirjaa-misessa (4 mainintaa):

“Toimintaa suunnitellaan niin, että jokainen lapsi saa varhaiskasvatusta ja lapsen ta-voitteita tukevaa toimintaa vuoroista riippumatta.”

“On tärkeää, että kaikki ovat sitoutuneita ja ajantasalla toiminnasta. Vuorotyö tuo siihen luonnollisesti omat haasteensa; koska mennään vuoroissa, kohtaamisaikaa ei aina ole riittävästi. Kaikenlainen kirjaaminen on tärkeää”

Suunnitellun toiminnan erityispiirteisyys vuorohoidossa vastausten mukaan ilmeni työntekijöiden sitoutumisena pedagogiseen toimintaan iltaisin ja viikonloppuna. Vuorohoidon toiminnan kehittämistä tehtiin lapsihavaintojen perusteella ja koko tiimin työntekijöiden osallistuessa. Vastauksista suunnitelmallisen toiminnan haasteeksi ilmeni lasten hoitoaikojen ja työntekijöiden eriytymisyys.

Vuorohoidon spontaanissa toimintatavassa korostui lasten mielenkiinnon kohteet, jossa pedagogiikka näkyi kuitenkin monipuolisena toimintana (14 mainintaa). Muita ei-suunnitellun toiminnan erityispiirteitä olivat kodinomaisuus (7 mainintaa) sekä vapaampi (3 mainintaa) ja spontaanimpi (4 mainintaa) toiminta.

“Muutenkin kuuntelemme lasten toiveita ja annamme lapsille mahdollisuuden itse vaikuttaa mikä kiinnostaa ja mitä haluaisi tehdä. Sen mukaan sitten toteutamme asioita mitkä siinä hetkessä pystyy.”

“Kaikki lähtee siitä, että lapsi on keskiössä. Aikuiset tuntevat hyvin vuorohoidon lapset esim. joskus juhlapyhänä voi olla tilanne, että aikuisella on vain yksi lapsi hoidettavana. Tällöin voi lapsen kanssa lähteä vaikka pyöräretkelle, kun on sovittu, että lapsi tuo kotoa pyörän tai parin lapsen kanssa voi lähteä bussilla kaupungin keskustan joulutapahtumaan, tai retkeillä lähimetsässä (sitä tehdään usein)”

“Olemme todenneet, että iltaisin ja viikonloppusin toimintamme on kodinomaisempaa eikä silloin ole ns. järjestettyjä tuokioita. Mutta hoitajat toteuttavat silloinkin laadukasta varhaiskasvatusta.”

“Illat, viikonloput ja juhlapyhät ovat enemmän "vapaampia". Koska lapsi saattaa olla monta päivää putkeen hoidossa ja tekee vielä pitkää päivää, niin lapselle on annettava mahdollisuus myös rennompaan oleskeluun.”

Edellä mainituissa aineistoesimerkeissä tulee esille lasten mielenkiinnonkohteen, spontaanin ja vapaamman toiminnan yhdistäminen vuorohoidossa. Kodin-omaisuuteen vastauksissa liitettiin rauhallisuus, turvallisuus ja laadukas varhaiskasvatus. Yhdessä vastauksessa ilmaistiin positiivinen pedagogiikka osana vuorohoidon erityispiirteitä. Henkilökunta peilaa erilaisia tilanteita lapsimäärän sekä lasten taitotason mukaisesti ja heidän vireystilansa huomioiden. Vastauksista ilmeni vaihtelevien lapsimäärien tilannesidonnaisuus, yhden lapsen kanssa voitiin pohtia hyvinkin nopeasti toteutettavaa spontaania toimintaa, kun taas isomman ryhmän kanssa tuli ottaa huomioon niin lasten taitotaso kuin ikäjakama. Vuorohoidon äkillisesti muuttuviin, nopeaa reagointia vaativiin tilanteisiin ilmeni vastauksissa useita mainintoja. Tämä tarkoitti jatkuvaa muutosta, päivittäin tapahtuvia vaihteluita niin lasten kuin työntekijöiden paikallaolossa sekä erilaisissa toiminnoissa.

Vastauksissa nostettiin esiin myös työntekijöiden omat vahvuudet (3 mainintaa). Vastauksista havaittiin, että ammattitaitoiset lastenhoitajat toteuttavat pedagogista vuorohoidon arkea joko opettajan valmiin suunnitelman pohjalta tai omien vahvuuksien hyödyntämisellä:

“Yritetään hyödyntää työntekijöiden vahvuuksia illoissa ja viikonlopuissa, niin että jokainen pääsee toteuttamaan omaa osaamistaan”

Jokaisen tiimiläisen ammattitaidon hyödyntäminen sekä siihen luottaminen osoittautuu aineistoesimerkissäkin tärkeäksi, jokaisen työntekijän oman osaamisen esille tuonti luo yhteiseen toimintaan monipuolisuutta.

Lasten osallisuus toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa näkyi vastauksissa (15 mainintaa).

“Lasten osallisuutta toimintaan mahdollistaa etenkin illat ja viikonloput. Vuorohoidossa lapset kuitenkin tarvitsevat paljon läsnäoloa, sekä ymmärrystä omaan kuormaansa mitä vuorohoito tuo lapsen elämään.”

Aikuisista lähtevänä toimintana oli erilaiset projektit ja “rästitöiden” tekemiset (5 mainintaa).

“Kaikki lapset eivät vuoron takia ehdi toimintaan, mutta se ei haittaa, koska heille annetaan mahdollisuus osallistua sitten toisena päivänä esim. jos on askartelua ja eivät ehdi silloin mukaan niin niitten kanssa tehdään sitten toisena päivänä. Toki aina ei ehdi ihan kaikkeen mukaan, mutta se ei haittaa eikä tarvikkaan, koska sitten lapsi pääsee toisena kertana johonkin toiseen toimintaan”

Lasten vaihtelevien vuorojen takia osa toiminnoista saattaa jäädä heiltä väliin, sillä päiväkodissa asiat tapahtuvat tiettyinä aikoina. Edellä kuvatun aineisto-otteen tapaan esiin tuotiin kuitenkin se, ettei tavoitteena välttämättä olekaan se, että kaikki tekisivät samoja asioita, samoihin aikoihin.

Vastausten perusteella vuorohoidon erityispiirteinä voidaan pitää myös erilaisia käytännön rutiineja, jotka rytmittävät vuorohoidon arkea joka päivä (14 mainintaa). Työntekijöiden työnkuvaan kuuluu päivittäin muun muassa ruoan laitto, tiskit, arkiset asiat, jotka kuitenkin vievät henkilökunnan resursseja pois lasten kanssa olemisesta. Päivärytmi jaksottaa iltoja, viikonloppuja ja juhlapyyhiä omalla tavallaan, henkilökunnasta riippuu kuinka tiukasti rytmistä ja rutiineista pidetään kiinni, toisinaan rutiineista voidaan hiukan hellittää:

“klo 17. päivällinen jonka jälkeen pikkukakkonen (Aikuisten ruokatauot, sänkyjen laitto, lapsilistojen teko) klo 18. ulkoilua tai leikkejä sisällä. (Aikuisten ruokatauot, sänkyjen laitto, lapsilistojen teko) klo 19. Iltapala klo 20 nukkumaan yöksi jäävät ja 21.30 jälkeen lähtevät klo 23 haetaan viimeistään kotiin, yöksi jäävät nukkuvat”

“Ruoka-ajat voi myöhästyä eikä ole niin tarkkaan muutenkaan. viikonloppuna toki on sama perusrunko mikä viikollakin (ruokien, ulkoilujen ym. kanssa) mutta ne voivat olla liukuvoia”

Päivärytmin ja rutiinien rinnalla vastauksissa kulki arjesta poikkeaminen ja vapaampi toiminta, joka tarkoittaa lähinnä lasten kanssa tehtävien asioiden vapaampaa ja rennompaa toteuttamista, mitä ei voida välttämättä tehdä silloin kun on enemmän lapsia paikalla. Ryhmien yhdistäminen (7 mainintaa) nähtiin vuorohoidon päivärytmiin kuuluvana erityispiirteenä, niissä koettiin toisinaan hyvänä eri-ikäisten lasten vuorovaikutus. Liian isot lapsiryhmät eivät kuitenkaan

olleet vastausten mukaan hyvä, vaan silloin pyrittiin jakamaan toiminnot esimerkiksi ruokailujen ja toiminnan osalta. Viikonloppuisin ja juhlapyhinä oli selkeimmin käytössä yhdistetyt ryhmät.

4.4 Vuorohoidon kehittäminen

Vuorohoidon pedagogiikan kehittäminen liittyi kahteen teemaan, joista ensimmäinen liittyi sen rakennetekijöihin, kuten työn struktuuriin ja työvuoroihin sekä koko työyhteisön kanssa keskusteltaviin arvoihin. Toinen liittyi prosessitekijöihin, kuten lasten vuorovaikutussuhteisiin ja toiminnan struktuuriin.

Rakennetekijöistä otettiin esille työntekijöiden keskinäiseen toimintaan, työvuorojen ja vuorohoidon perusteiden kehittämistä:

“Haluaisin että pedagoginen toimintaa olisi jokainen ilta eikä se riippuisi siitä kuka on töissä. Vuorohoidossa työskentelyn haasteita on rytmin löytyminen kun työvuorot vaihtelee”

“Toivoisin taloomme yhteneväisempää vuosisuunnitelmaa ja valmiita toimintarunkoja, joista etenkin uudet taloomme tulevat opettajat hyötyisivät työtään opetellesaan.”

Vastaajien mukaan vuorohoidossa tarvitaan tiimityötaitoja ja yhteistä kehittämistä. Valmiit toimintarungot ja toimintatapojen aukaiseminen sekä kyseenalaistaminen vievät toiminnan kehittämistä eteenpäin. Kukaan ei asioita tee kuitenkaan yksin, vaan siihen tarvitaan jokaista työntekijää. Vastauksista nousi selkeiden raamien ja struktuurin kehittämistä, joustavuutta tilanteiden muuttuessa lyhyelläkin varoitusaajalla sekä työvuoromuutoksien haasteellisuuden pohdintaa.

Vuorohoidon työvuoroihin liittyvissä vastauksissa toivottiin varhaiskasvatuksen opettajien tekevän töitä myös viikonloppuisin, jotta viikonlopun pedagoginen toiminta ja normaalisti arkena eri ryhmissä olevat lapset tulisivat heille tu-

tummiksi. Vastausten perusteella toiset lapset ovat usein iltaisin ja viikonloppuisin hoidossa ja täten jäävät arkena toteutettavasta pedagogisesta toiminnasta pois. Vuorohoidon jatkuvan muutoksen alla koettiin tärkeänä mahdollisuus päästä vaikuttamaan omiin vuoroihin.

Vastausten mukaan yhteisten arvojen ja toimintatapojen tärkeys, joista sopimalla työntekijöiden olisi helpompi toteuttaa pedagogista toimintaa. Myös tiedonsiirto ja keskusteleva työyhteisö koettiin vuorohoidon toimintaa kehittävänä:

“Kaikki ovat sitoutuneet toimintaan ja yhteisiin sopimuksiin. Meillä on yhtenäinen näkemys meidän arvoista ja pedagogiikasta. Vuorohoidon haasteet tulee jatkuvasta muutoksesta, pitää kyetä toimimaan spontaanisti ja tarttumaan hetkeen. Haasteita voi olla myös perhe-elämän ja vuorotyön yhdistämisessä, välillä tuntuu ettei itsekään pysy mukana muuttuvissa vuoroissa. Mutta toisaalta myös omiin vuoroihin vaikuttamisen mahdollisuus on minulle tärkeää.”

Vastausten mukaan yhteiset arvokeskustelut luovat yhtenäisen toimintatavan, joka näkyy myös pedagogisessa toiminnassa. Silloin vuorohoidon arjessa pystytään toimimaan laadukkaasti ja suunnitelmallisesti yhteisen tavoitteen eteen. Keskustelun puute kuitenkin tuli vastauksista esille, tiedonsiirtoon nimenomaan haluttiin kehitystä ja tiedon kulkeminen tiimin ja yksikön sisällä koettiin haasteena varsinkin silloin kun työntekijöitä on paljon tekemässä vuorotyötä. Tiedon siirto nähtiin niin arvojen aukaisun tärkeytenä kuin käytännön asioista ja toimintatavoista keskustelemisena. Nimenomaan arkisista asioista sopiminen koettiin hankalaksi, kun kaikki työntekijät eivät ole aina paikalla kuulemassa asioita.

Prosessitekijöihin liittyvässä teemassa tuotiin ilmi lasten vuorovaikutussuhteisiin ja struktuuriin liittyvä kehittäminen sekä lapsiin liittyvä kehittäminen, kuten esimerkiksi yksilöllinen huomiointi sekä lapsinäkökulman mielessä pitäminen toimintaa suunnitellessa:

“Myös vaihtuvat kaverit tekevät haasteen, myös toki mahdollisuuden. Haluan kehittää pedagogiikkaa arjen, tilanteiden ja lasten mukaan. Se on alati muuttuvaa ja kehittyy eri suuntiin.”

Vuorovaikutussuhteiden luomiseen sekä vahvistamiseen on hyvä kiinnittää huomiota jatkuvasti vaihtuvissa tilanteissa, toiset lapset voivat vastausten mukaan kokea turvattomuutta oudomprien lasten parissa sekä isommassa lapsiryhmässä. Toisille lapsille taas eri ikäisten kanssa toimiminen voi tuntua mukavammalta ja he voivat kokea sen mahdollisuutena tutustua uusiin kavereihin. Osa vastaajista koki ylimääräisten siirtymien vuoron aikana haittaavan toimintaa ja turhien siirtymien karsiminen tulisi miettiä tarkkaan, mitkä ovat tarpeellisia säilyttää toiminnan kannalta ja mitkä voisi poistaa kokonaan. Vuorohoito koettiin lapsille rankkana varsinkin silloin kun päivästä puuttui selkeä struktuuri, vaihtelevien hoitovuorojen takia niin paikalla olevat lapset kuin vastaanottavat aikuiset vaihtelivat. Lasten päivittäin kokemat kohtaamiset useiden lasten ja aikuisten kanssa nähtiin vastauksissa haasteellisina ja siksi kehittämisen kohteina.

Lasten yksilöllisen huomioimisen ja turvallisen, rohkaisevan ja kannustavan ilmapiirin ratkaisuksi etsittiin muun muassa ryhmäkokojen huomioimista. Pienempi ryhmä mahdollistaa näin paremmin lapsen huomioinnin yksilönä, pienempi ryhmä koettiin myös turvallisempaan ja lapsen tarpeita paremmin huomaavana.

5 POHDINTA

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää miten vuorohoidon toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen on järjestetty sekä mitä erityispiirteitä varhaiskasvatuksen henkilöstö liitti pedagogiikan toteutumiseen vuorohoidossa. Tutkimuksessa oltiin kiinnostuneita myös siitä, miten henkilökunnan työvuorot oli järjestetty sekä siitä, miten vuorohoidon toimintaa voitaisiin kehittää. Tässä luvussa pohdimme tutkielman tulosten kautta vuorohoidon pedagogiikkaa sekä jatkotutkimuksen aiheita.

5.1 Tulosten tarkastelu

Vastaajien päiväkodeissa henkilöstön työvuorot oli järjestetty kolmella tavalla: varhaiskasvatuksen opettajien työskentely kahdessa vuorossa, lastenhoitajien kolmivuorotyö ja poikkeusaikojen työvuorot. Yhtäältä toimintaa suunniteltiin niin koko varhaiskasvatusyksikön, tiimien kuin yksilön tasolla. Toisaalta osa vastaajista toi esiin ei suunnitellun, spontaanin toiminnan tärkeyden.

Toiminnan toteutus tapahtui varhaiskasvatuksen opettajan sekä lastenhoitajan toimesta ja siinä korostuivat lapsista lähtöisin oleva sekä kodinomainen toiminta. Vuorohoidon erityispiirteinä oli nähtävissä ryhmien yhdistäminen sekä lasten mielenkiinnonkohteista lähtevä ja spontaanisti tapahtuva toiminta erityisesti iltaisin, viikonloppuisin ja juhlapyhinä. Kaikkinensa vastauksissa korostettiin kodinomaista toimintaa. Siippaisen (2018, 125) mukaan kodinomaisuus näkyi illoissa. Vuorohoidon arkiset rutiinit, kuten ruokien esille laitto, tiskaaminen ja siivoukset rytmittivät arkea äärivuoroissa.

Henkilöstön työvuorot

Tuloksissa ilmeni, että varhaiskasvatuksen opettajien työajat olivat usein kaksivuoroisia ja he työskentelivät myös lauantaisin. Varhaiskasvatuksen lastenhoitajat työskentelivät usein iltaisin, viikonloppuisin ja juhlapyhinä. Tutkimuk-

sen tulokset ovat samansuuntaisia, kuin perheet 24/7-hankkeen aineistoissa (Pelto-perä & Hintikka 2016, 152). Näin ollen varhaiskasvatuksen opettajien ollessa töissä varhaisissa aamuissa ja myöhäisissä illoissa, heidän pedagogisesta osaamisestaan hyötyvät myös lapset, joiden varhaiskasvatusaika on aamuisin ja iltaisin.

Varhaiskasvatuksen lastenhoitajien työaikoihin nähden Röngän (2019) tekemän tutkimuksen kanssa tulos oli yhteneväinen siltä osin, että tavallisimmin lastenhoitajat työskentelivät normaalin virka-ajan ulkopuolella. Lastenhoitajien ammatillista osaamista pidettiin vastauksissa tärkeänä juuri äärivuoroissa, viikonloppuisin ja juhlapyhinä, sillä heillä on vastuu myös tänä aikana tapahtuvasta toiminnasta ja lasten kokonaisvaltaisesta kehityksestä ja hyvinvoinnista sekä yleensä myös vuorohoidon arkisista rutiineista.

Vastauksissa ilmeni toiveita varhaiskasvatuksen opettajien ilt- ja viikonlopputyöskentelyyn. Tämä tukisi kokopäiväpedagogiikkaa sekä varhaiskasvatuksen opettajien roolia vuorohoidossa. Lämsän (2021, 85) mukaan *”kokopäiväpedagogiikka on työväline lapsen kokonaisvaltaiseen pedagogiseen tukemiseen.”* Tiimin kanssa yhdessä olisi pohdittava kokopäiväpedagogiikan tavoitteita, johon kuuluvat kiinteästi pedagoginen työvuorosuunnittelu, pienryhmätoiminnan suunnittelu sekä oppimisympäristön hyödyntäminen (Lämsä 2021, 81).

Vuorohoidon arki

Vuorohoidon toimintaa joko suunniteltiin etukäteen tai sitä toteutettiin spontaanisti, sama ilmiö näkyi myös vuorohoidon erityispiirteissä. Tuloksissa oli yleisimmin nähtävissä varhaiskasvatuksen opettajan suunnittelemaa toimintaa heidän työvuorojensa mukaisesti. Opettajat suunnittelivat myös toimintaa iltoihin ja lauantaille, jota sitten toteuttivat varhaiskasvatuksen lastenhoitajat.

Lastenhoitajien vastuulla oli toiminnan suunnittelu erityisesti sunnuntaisin ja juhlapyhinä, jolloin oli hyvin erilaisia käytänteitä etukäteen tehtävästä suunnittelusta suunnittelemattomaan toimintaan. Mikäli toimintaa ei suunnitella etukäteen saako lapsi, jonka varhaiskasvatusaika on epäsäännöllistä ja ääriaikoina, myös laadukasta, pedagogista varhaiskasvatusta. Pelto-perä ja Hintikka (2016)

tuovat myös esille toiminnan suunnittelun haasteen sekä työvuorojen suunnitteluun liittyvän haasteen eriytymisyydestä johtuen. He tuovat esille myös varhaiskasvatuksen opettajien pedagogisen vastuun niin toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa kuin arvioinnissakin sekä varhaiskasvatuksen lastenhoitajien oman osaamisalueen ja työtehtävät. (Peltoperä & Hintikka 2016, 151–152.)

Tuloksista on nähtävissä, että vuorohoidon toiminnan toteutus varsinkin iltaisin, viikonloppuisin ja juhlapyhinä oli usein kodinomaista. Iltojen, viikonloppujen ja juhlapyhien toiminnan suunnittelu oli usein vapaampaa ja tilanteeseen sopivaa. Siippaisen (2018, 122–125) mukaan illat ja viikonloput olivat rennompia ja niissä pyrittiin tietoisesti kodinomaisuuteen.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön vastuulla olevan toiminnan toteutuksen lisäksi näkyi lasten toiveiden pohjalta lähtöisin olevan toiminnan toteutus erityisesti iltaisin, viikonloppuisin ja juhlapyhinä. Saman suuntainen on myös Salosen (2020, 36–37) näkemys lapsilähtöisistä toiminnasta vuorohoidon illoista. Myös Siippaisen (2018, 124) mukaan lapset olivat suunnittelemassa ja toteuttamassa vuorohoidon aikaisten aamujen, myöhäisten iltojen, viikonloppujen ja juhlapyhien toimintaa. Lasten päästessä osallistumaan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen sekä tuomaan esille omat toiveensa ja mielenkiinnon kohteensa täyttyy jo suurelta osin varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukainen lasten osallisuus.

Selkeästi näkyi henkilöstön toive suunnitellusta ja pedagogisesti laadukkaasta varhaiskasvatuksesta myös ei-tyypillisiin aikoihin, mutta toisaalta viikonloppuisin ja juhlapyhinä toivottiin vapaampaa ja spontaanimpaa toimintaa. Lapsia osallistavaa ja heidän mielenkiintonsa kohteista lähtevää toimintaa tutkimuksen tulosten mukaan toteutettiin useissa vuorohoitoyksiköissä. Spontaani toiminta ei kuitenkaan poissulje suunnittelua, vaan se voi olla lasten kiinnostuksen kohteista lähtevää, suunniteltua toimintaa, joka toteutetaan sopivana ajankohdantana.

Karvin rakenne- ja prosessi-indikaattorit nähtiin tuloksissa vuorohoidon toimintaa kehittävinä asioina. Rakenneindikaattoreina esille tuotiin työhön liittyvät arvokeskustelut, yhteisten raamien luominen sekä vuorohoidon kaikenlaisen perustan selkeyttäminen jokaiselle työntekijälle. Prosessi-indikaattoreina esille tuotiin lasten päivittäin kohtaamat vuorovaikutustilanteet, joihin täytyisi kiinnittää huomiota. Myös vuorohoidon struktuurit olisi hyvä saada niin lapsille kuin työntekijöille selkeäksi. Nopeasti muuttuviin työvuoroihin, tilanteisiin ja lasten hoitoaikamuutoksiin haluttiin joustoa sekä selvyyttä.

Vuorohoidon tulevaisuus

Keski-Suomessa 2015–2016 toteutetun OHOI-hankkeen puitteissa hankkeeseen osallistuneiden varhaiskasvatustyöntekijöiden esimiehet osallistuivat maakuntaa koskevien vuorohoidon raamien laadintaan, joiden tarkoituksena oli yhtenäistää ja helpottaa käytännön työtä (Peltoperä & ym. 2016, 62). Vuorohoidosta puuttuvat yhteiset valtakunnalliset linjaukset, joihin voitaisiin yhteisesti tukeutua. Ylen (Nironen 2016) teettämässä kyselyssä Uudenmaan kuntien varhaiskasvatusjohtajille ilmeni valtakunnallisten suuntaviivojen tarve. Jokaisen kunnan toimiessa omalla tavallaan, tasavertainen ja tasalaatuinen vuorohoito ei toimi, vaan palvelun laatu ja tarjontamallit vaihtelevat (Nironen 2016).

Myös Rönkä & kumppanit (2019, 23) nostivat esille tutkimuksessaan varhaiskasvatuksen esimiesten pulmat valtakunnallisten linjausten puuttuessa, jokainen esimies joutuu luomaan omat sääntönsä sekä käytäntönsä. Vuorohoitoon liittyvä käytäntö voidaan toteuttaa eri tavoin jokaisessa kunnassa, kunnan omien linjausten mukaisesti. Yhteneväisten vuorohoidon linjausten avulla palvelut olisivat tasa-arvoisia suomalaisille perheille. Yhdysvalloissa valmiiden linjausten ja henkilöstön valmiuksien puuttuessa epätyypillistä työaikaa tekevät vanhemmat kokivat enemmän haasteita kuin virka-aikana työskentelevät (Rachid ym. 2019). Amnen ja kumppaneiden (2010) tutkimukseen osallistuneiden yksiköiden oli täytettävä vuorohoitoon liittyvät Japanissa hallituksen velvoittamat kriteerit, joi-

den mukaan oli huomioitava lasten luonnollinen päivärytmi leikkeineen, ruokailuineen ja nukkumisineen. Kansainvälisesti vuorohoidon palvelut ja laatu korostuu vielä eriarvoisempana kuin Suomessa.

Varhaiskasvatuksen pedagoginen tulevaisuus näyttää Ukkonen-Mikkolan, Yliniemen ja Wallinin (2020, 324) mielestä vasta sitten todellisen luonteensa, kun varhaiskasvatuksessa otetaan käyttöön viimeistään vuonna 2030 uudet varhaiskasvatuslain (540/2018 7. luku 37 §) mukaiset henkilöstörakenteen muutokset. Tällöin lapsiryhmissä tulee olla *“vähintään kahdella kolmasosalla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus, josta vähintään puolella varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus”*. Lain tuoma muutos on mielestämme haasteellinen, sillä tälläkään hetkellä ei ole riittävästi ammatillisesti pätevistä varhaiskasvatuksen opettajia. Vuorohoidon tarve lisääntyy todennäköisesti tulevaisuudessa yhteiskunnan muuttuessa sekä aukioloaikojen laajentuessa. Tämän vuoksi vuorohoidon pedagogiikkaan ja pätevään henkilöstöön tulee kiinnittää huomiota jo hyvissä ajoin ja ennakkoiden. Laskennallisesti lasten ikäryhmät pienenevät (Tilastokeskus 31.3.2021), mutta varhaiskasvatukseen saattaa osallistua kuitenkin useampi lapsi muutosten vuoksi.

5.2 Jatkotutkimusaiheet

Tutkielmaamme varten tehdyssä Webropol-kyselyssä keräsimme aineistoa myös pro gradu -tutkielmiamme varten. Alustavien suunnitelmien mukaan tutkimusaiheet liittyvät esikoululaisten ja tukea tarvitsevien lasten huomioimiseen vuorohoidossa sekä laadun arviointiin vuorohoidossa. Lisäksi tarkastellaan lasten varhaiskasvatussuunnitelmien käyttöä vuorohoidon toiminnan suunnittelun ja toteutuksen pohjana.

Tutkimuksen tuloksissa vuorohoidon työntekijät ilmaisivat yhdeksi kehittämiskohteeksi lasten kaverisuhteiden vahvistamisen. Lasten vertaissuhteiden tukemiseen vuorohoidossa tulisi jatkossa panostaa ja tutkimalla aihetta enemmän, saataisiin lisätietoa aiheesta. Vuorohoidossa tilanteet ja päivät ovat erilaisia,

jolloin kiinteiden ystävyyssuhteiden luominen ei ole helppoa, mutta kuitenkin mahdollista.

Lasten osallisuus toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa on korostunut varhaiskasvatusta ohjaavissa asiakirjoissa (Opetushallitus 2018, 30). Vastaajat pitivät lasten osallisuutta tärkeänä. Aihetta voisi tutkia lisää esimerkiksi, miten käytännössä näkyy lasten osallisuus toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa.

Varhaiskasvatusaika lapsen elämässä on laskennallisesti lyhyt, mutta merkityksellinen. Lapsen kokonaisvaltaisuus heijastuu jokaisessa hänen tekemässään asiassa. Laadukas pedagoginen toiminta vuorohoidon epärytmisessä arjessa on haaste, johon tulee kiinnittää huomiota. Parhaimmillaan vuorohoito huomioi jokaisen perheen ainutlaatuisuuden vapauttaen vanhemmat työskentelemään epätyypillisinä työaikoina sekä tarjoaa lapsille turvallisen ja laadukkaan oppimisympäristön läheisessä vuorovaikutuksessa toisten lasten ja aikuisten kanssa.

LÄHTEET

- Alila, K. & Ukkonen-Mikkola, T. 2018. Käsiteanalyysistä pedagogiikan määrittelyyn. *Kasvatus* 49 (1), 75–81.
- Anme, T., Tanaka, H., Shinohara, R., Sugisawa, Y., Tanaka, E., Tong, L., Watanabe, T. Onda, Y., Kawashima, Y., Tomisaki, E., Mochizuki, H., Hirano, M., Morita, K., Gan-Yadam, A. & Uma Segal. 2010. Effectiveness of Japan's extended/night child care: A five-year follow up. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 2, 5573-5580.
- Dahlblom, T. 2016. Varhaiskasvatussuunnitelma: keskustelusta työvälineeksi. Teoksessa U. Teppo & K. Malinen (toim.) *Osaamista vuorohoitoon*. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 227. Suomen Yliopistopaino: Jyväskylä, 111 – 128.
- Halfon, S. & Friendly, M. 2015. Work around the clock A snapshot of non-standard hours childcare in Canada. *Childcare resource and Research Unit. Occasional Paper No. 29 September 2015 iii. 98 pp. 987-1-896051-61-1.*
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2018. *Tutki ja kirjoita*. 22.painos. Helsinki: Tammi
- JAMK. 2012. Lasten sosio-emotionaalinen hyvinvointi ja perheen arki 24/7-taloudessa https://www.jamk.fi/globalassets/tutkimus-ja-kehitys--research-and-development/tki-projektien-lohkot-ja-tiedostot/perheet-24_7/36907_perheet_247_tiivistelma_logolla_2012.pdf
- Juuti, P. & Puusa, A. 2020. Mitä laadullisella tutkimuksella tarkoitetaan? Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.) *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Helsinki: Gaudeamus, 21 - 24.
- Kainulainen, J. 2021. Äiti haluaisi viedä lapsensa päiväkotiin ennen aamuviideltä alkavia töitä, mutta kunta ei jousta – vuorohoidon

järjestämisessä on isoja eroja. Yle uutiset 4.5.2021. Viitattu 8.8.2021
<https://yle.fi/uutiset/3-11912828>

Lämsä, T. 2021. Kokopäiväpedagogiikka ja sen kehittäminen
 varhaiskasvatuksessa. *Kasvatus ja aika*, 15 (2), 79-86.
<https://doi.org/10.33350/ka.102527>

Malinen, K., Dahlblom, T. & Teppo, U. 2016. Suomalainen vuorohoito.
 Teoksessa U. Teppo & K. Malinen (toim.) Osaamista vuorohoitoon.
 Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 227. Suomen Yliopistopaino:
 Jyväskylä, 12–24.

Nironen, S. 2016. Vuorohoidon järjestämisessä yhtä monta tapaa kuin toimijaa:
 "Asettaa lapset ja perheet eriarvoiseen asemaan". Yle-uutiset 14.9.2016.
 Viitattu 19.8.2021 <https://yle.fi/uutiset/3-9164218>

Opetushallitus. 2018. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Määräykset
 ja ohjeet 2018:3a

Peltoperä, K., Dahlblom, T., Turja, L., Rönkä, A., Collin, K., Hintikka, T. &
 Teppo, U. 2016. Vuorohoidon raamit. Teoksessa U. Teppo & K. Malinen
 (toim.) Osaamista vuorohoitoon. Jyväskylän ammattikorkeakoulun
 julkaisuja 227. Suomen Yliopistopaino: Jyväskylä, 62- 84.

Peltoperä, K. & Hintikka, T. 2016. Pedagogiikan toteuttamisen erityispiirteitä
 vuorohoidossa. Teoksessa U. Teppo & K. Malinen (toim.) Osaamista
 vuorohoitoon. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 227. Suomen
 Yliopistopaino: Jyväskylä, 148–167.

Peltoperä, K., Turja, L., Vehkakoski, T., Poikonen, P-L. & Laakso, M-L. 2018.
 Privilege or tragedy?: Educators' accounts of flexibly scheduled early
 childhood education and care. *Journal of Early Childhood Research* 16 (2),
 176-189. doi:10.1177/1476718X17750204

Peltoperä, K., Vehkakoski, T., Turja, L. & Laakso M-L. 2020. Pedagogy-related
 tensions in flexibly scheduled early childhood education and care,

International Journal of Early Years Education, DOI:
10.1080/09669760.2020.1778449

- Puusa, A. 2020. Näkökulmia laadullisen aineiston analyysiin. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus, 145 - 156.
- Rachidi, A., Sykes, R., Desjardins, K. & Chaidez, C. 2019. The New Economy and Child Care: Nonstandard-Hour Work, Child Care, and Child Health and Well-Being. American Public Human Services Association. Mathematica policy research published reports 15.5.2019. <https://search-proquest-com.ezproxy.jyu.fi/reports/new-economy-child-care-nonstandard-hour-work/docview/2317597619/se-2?accountid=11774>
- Rönkä, A. 2018. Vuorotyöarki on pullantuoksuisia arkivapaita ja päänsärkyhattuja. *TELMA : Työelämän kehittämisen erikoislehti*, 2018 (4), 40-41. Viitattu 25.7.2021 <https://telma-lehti.fi/vuorotyöarki-on-pullantuoksuisia-arkivapaita-ja-paansarkyhattuja>
- Rönkä, A., Turja, L., Malinen, K., Tammelin, M. & Kekkonen, M. 2019. Flexibly scheduled early childhood education and care : experiences of Finnish parents and educators. *Early Years*, 39 (4), 376-391.
doi:10.1080/09575146.2017.1387519
- Salonen, E. 2020. Pienet lapset varhaiskasvatuksen vuorohoidossa. Epätyypillisten varhaiskasvatusaikojen merkitys kuulumisen neuvottelulle ja rakentumiselle. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteen ja psykologian tiedekunta.
- Siippainen A. 2018. Sukupolvisuhteet, hallinta ja subjektifikaatio. Etnografinen tutkimus lasten ja aikuisten suhteista vuorohoitopäiväkodissa. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunta.
https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/59190/978-951-39-7512-8_vaitos24082018%20.pdf?sequence=1&isAllowed=y

- Siippainen, A. 2020. Laadukas varhaiskasvatus vuorohoidossa.
Opetushallituksen julkaisema vuorohoidon materiaalikokonaisuus.
Viitattu 8.6.2021
https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/oph_laadukas_vuorohoito_anna-siippainen.pdf
- Siren-Tiusanen, H. & Tiusanen E. 2001. Päivärytmi ja toiminnan rakentuminen.
Teoksessa Helenius, A., Karila, K., Munter, H., Mäntynen, P. & Siren-Tiusanen, H. Pienet päivähoidossa. Alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. WSOY. Helsinki; 65–89
- Stoll, M., Alexander, D., Nicpon, C. 2015. Early Childhood Research & Practice
Vol. 17, Iss. 1, (Apr 2015 - Jun 2015): 10.
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1072343.pdf>
- Säkkinen, S. & Kuoppala, T. 2017. Varhaiskasvatus 2016: Kuntakyselyn osareportti. Tilastoreportti 30/2017. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135184/TR30_17_vaka_kuntakysely_u.pdf?sequence=5&isAllowed=y URN: NBN:fi-fe201709068506
- Teppo, U. & Malinen, K. 2016. Osaamista vuorohoitoon. Teoksessa U. Teppo & K. Malinen (toim.) Osaamista vuorohoitoon. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 227. Suomen Yliopistopaino: Jyväskylä, 8.
- Teppo, U, Malinen, K. & Dahlblom, T. 2016. OHOI -hankkeen esittely.
Teoksessa U. Teppo & K. Malinen (toim.) Osaamista vuorohoitoon.
Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 227. Suomen Yliopistopaino: Jyväskylä; 25–42.
- Tilastokeskus. 2021. Väestön ennuste ikäryhmittäin 31.3.2021. Viitattu 19.8.2021
https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html#V%C3%A4est%C3%B6%20ja%20v%C3%A4est%C3%B6ennuste%20ik%C3%A4ryhmitt%C3%A4in

- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Helsinki: Tammi.
- Tutkimustieteellinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. Helsinki. ISBN 978-952-5995-07-7 (pdf)
- Ukkonen-Mikkola, T., Yliniemi, R. & Wallin, O. 2020. Varhaiskasvatuksen työ muuttuu: muuttuuko asiantuntijuus? Työelämän tutkimus, 18 (4), 323-339. <https://doi.org/10.37455/tt.89217>
- Valtioneuvoston asetus 23.8.2018/753 1 §. Päiväkodin henkilöstömitoitus. Viitattu 12.7.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180753>
- Varhaiskasvatuslaki 540/2018. 1. Luku 2 §. Varhaiskasvatuksen määritelmä. Viitattu 12.7.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>
- Varhaiskasvatuslaki 540/2018. 2. Luku 5 §. Varhaiskasvatuksen järjestäminen ja tuottaminen. Viitattu 8.8.2021 <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540#Pidp446332928>
- Varhaiskasvatuslaki 540/2018. 3. Luku 13 §. Oikeus varhaiskasvatukseen. Viitattu 12.7.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540#Lidp447068480>
- Varhaiskasvatuslaki 540/2018. 5.luku. 23 §. Varhaiskasvatuksen suunnittelu ja arviointi. Viitattu 14.7.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540#Pidp447454144>
- Varhaiskasvatuslaki 540/2018. 7. luku 37 §. Henkilöstön mitoitus, rakenne ja täydennyskoulutus. Viitattu 29.8.2021 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180540#L6>
- Vlasov, J., Salminen, J., Repo, L., Karila, K., Kinnunen, S., Mattila, V., Nukarinen, T., Parrila, S. & Sulonen, H. 2018. Varhaiskasvatuksen laadun

arvioinnin perusteet ja suositukset. Kansallinen koulutuksen
arviointikeskus. Julkaisut 24:2018. Tampere.

LIITTEET

Liite 1.

Hyvä varhaiskasvatuksen vuorohoidon työntekijä!

Teemme kandidaatintutkielmaa Jyväskylän yliopistossa, pääaineenamme varhaiskasvatus. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, kuinka suunniteltua toimintaa toteutetaan vuorohoidossa iltaisin, viikonloppuisin ja juhlapyhinä. Vuorohoitoa on tutkittu muita varhaiskasvatuksen osa-alueita vähemmän.

Haluamme kuulla vuorohoidon henkilöstön näkemyksiä vuorohoidon arjesta ja siksi vastauksenne on erittäin tärkeä!

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja voitte keskeyttää kyselyyn vastaaminen niin halutessanne. Tutkimusaineiston käsittely on täysin luottamuksellista eikä vastaajien henkilöllisyys käy vastauksista mitenkään ilmi. Vastauksia käytetään niin kandidaatin tutkielmassamme kuin tulevissa pro gradu -tutkielmissamme. Kyselyaineisto hävitetään tutkielmien ollessa valmiita. Valmis kandidaatin tutkielma löytyy Jyväskylän yliopiston julkaisuarkistosta työn valmistuttua arviolta lokakuussa 2021.

Tietosuojailmoitus tutkimuksesta löytyy tästä: [Tietosuojailmoitus](#)

Voitte pyytää tietosuojailmoituksen myös sähköpostitse tutkielman tekijöiltä.

Vastaamalla hyväksyt vastaustenne käytön tutkimuksissamme. Vastausaika riippuu vastauksesi pituudesta. Kaiken mittaiset vastaukset ja kuvaavat esimerkit päiväkotinne arjesta ovat lämpimästi tervetulleita.

Kiitos osallistumisesta ja mukavaa kesää!

Terveisin,

Soile Lehmonen, XXXXXXX@student.jyu.fi ja
Maarit Viitanen, [XXXXXX@student.jyu.fi](#)

Webropol -kysely:

1. Vastaustani saa käyttää
 - a. Kandidaatin tutkielmassa
 - b. Pro gradu -tutkielmassa
2. Ikä (vuosina)
3. Koulutus
4. Kuinka kauan olet työskennellyt vuorohoidossa (vuosina)?
5. Kerro päiväkodistanne (esimerkiksi minkä ikäisiä lapsia teillä on hoidossa, montako ryhmää talossanne on, miten ryhmät muodostettu, paljonko lapsia on päiväkodissanne "kirjoilla")
6. Kerro miten vuorohoito näkyy yksikössänne ja sen toiminnassa sekä miten vuorohoito on toteutettu iltaisin, viikonloppuisin ja juhlapyhinä?
7. Kuvaile miten teillä suunnitellaan ja toteutetaan vuorohoidon pedagogiikkaa iltaisin, viikonloppuisin ja juhlapyhinä (kerro esimerkiksi ääri-
vuoron rutiineista, kuka suunnittelee ja toteuttaa toimintaa)
8. Kerro miten henkilökunnan työvuorot on suunniteltu vuorohoidossa?
(Esimerkiksi tekevätkö varhaiskasvatuksen opettajat töitä ääri-
vuoroissa.)
9. Kerro miten opettajien rooli näkyy vuorohoidossa, mikäli he eivät työskentele ääri-
vuoroissa? (esimerkiksi toteuttavatko lastenhoitajat valmiiksi
suunniteltua toimintaa vai suunnittelevatko he itse toiminnan, onko
heillä suunnittelu-aikaa ja miten se on toteutettu arjessa.)
10. Millaisilla keinoilla ja kuinka usein arvioitte vuorohoidon toimintaa, pe-
dagogista toimintaa ja laatua?
11. Kerro miten haluaisit kehittää yksikkönne vuorohoidon toimintaa sekä
vuorohoidon pedagogista toimintaa? (Kuvaile mikä toimii yksikössänne
erityisen hyvin ja mitä tarvitsi kehittää ja mitä haasteita koet vuorohoi-
dossa työskentelyssä olevan.)
12. Kuvaile miten lasten varhaiskasvatussuunnitelmat/esiopetussuunnitel-
mat otetaan huomioon vuorohoidon toiminnan suunnittelussa. (esimer-
kiksi miten ne näkyvät käytännössä)

13. Kerro millä tavoin tukea tarvitsevat lapset on huomioitu iltaisin, viikonloppuisin ja juhlapyhinä. (Esimerkiksi onko käytettävissä ohjaajaa tai onko huomioitu muulla tavalla.)
14. Kuvaile millä tavalla olette huomioineet lasten mielenkiinnon kohteet sekä heidän vahvuutensa toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa? Kerro myös, miten lasten osallisuus näkyy arjessa.
15. Kerro miten kunnassanne on vuorohoitoa tarvitsevien lasten esiopetus järjestetty. (Esimerkiksi kerro miten lapsen esiops näkyy vuorohoidossa, tehdäänkö hänelle omaa lapsen vasua vuorohoitoon)
16. Onko esiopetusikäisten toiminta eritelty muun ikäisten lasten toiminnasta ja mitä tämä käytännössä tarkoittaa?
17. Yksikkömme tarjoaa vuorohoitoa myös koululaisille:
 - a. kyllä
 - b. ei
 - c. en osaa sanoa

Liite 2.

ALKUPERÄINEN ILMMAUS	PELKISTETTY ILMMAUS	ALALUOKKA
<p>Opettajien työvuorot ovat klo 6–21 välillä.</p> <p>Opettajien vuorot pääosin ovat klo 7–20 välillä.</p> <p>Opettajat tekevät osittain äärivuoroja (klo 4.50–21.30).</p> <p>Päivystysaikana opettajat tekevät myös kolmivuorotyötä, eli tekevät kaikkia äärivuoroja ja yövuoroja.</p> <p>Varhaiskasvatuksen opettajat tekevät pääsääntöisesti päivävuoroa.</p> <p>Opettajat eivät tee yö-, viikonloppu- ja pyhävuoroja</p> <p>Opettajilla korkeintaan yksi iltavuoro viikossa.</p> <p>Hoitajat tekevät kolmivuorotyötä.</p>	<p>Opettaja klo 6–21.</p> <p>Opettaja klo 7–20.</p> <p>Opettaja äärivuoroissa.</p> <p>Poikkeus tilanteessa opettajat kaikissa vuoroissa.</p> <p>Opettajat päivävuorossa.</p> <p>Opettaja ei äärivuoroissa.</p> <p>Opettajilla yksi iltavuoro.</p> <p>Hoitajat vuorotyö.</p>	<p>Opettajat kaksivuorotyö</p> <p>Opettajat poikkeustilanteessa kolmivuorotyö</p> <p>Opettajat virkatyöaika</p> <p>Opettajat osittain iltavuoroissa</p> <p>Lastenhoitajat kolmivuorotyö</p>